

Izhaja vsako drugo soboto.
Naročnina:
5 Din četrletno, 10 Din pol-
letno.

DELO

Uredništvo: Ljubljana,
Selenburgova ulica 7/II. —
Upravništvo: Ljubljana,
Prešernova ulica 54.

Štev. 4.

V Ljubljani, dne 29. septembra 1932

Leto V.

Poziv vsem rudarjem!

Narodna strokovna zveza, podružnica v
Trbovljah, priredi v nedeljo 2. oktobra

tabor nacionalnih rudarjev.

Ta dan se vrši ob 10. uri pred Rudarskim
domom

veliko javno zborovanje

na katerem govorijo gg. minister dr. Kramer,
Rudolf Juvan, Franjo Rupnik in drugi.

Rudarji iz vseh revirjev naj se zberejo na
taboru in manifestirajo za svoje pravice.

Vsi do zadnjega in iz vseh krajev na prvi
tabor nacionalnih rudarjev.

Novo jugoslovanstvo

V časopisju čitamo, da so v Beogradu dne
26. septembra na svečan način položili temeljni
kamen za novo palačo ministrstva za socialno
politiko in narodno zdravje. Svečanosti so pri-
sostvovali visoki državni funkcionarji z za-
stopnikom kralja na čelu.

Delavci in nameščenci v tem dogodku vidijo
predvsem jamstvo, da je za vedno pokopana
namera, da bi se ministrstvo za socialno poli-
tiko kot samostojno ministrstvo ukinilo in
morda kot manj važen del priključilo kakemu
drugemu ministrstvu. Temu jamstvu je dal
svoj poudarek minister za socialno politiko
g. Pucelj, ko je rekel: »Prizadevali si bomo,
da okrog te hiše združimo vse družabne sile
in vse ljudske sloje v svrhu skupnega in spo-
razumnega reševanja vseh problemov socialne
politike. Skrbeli bomo za to, da našo socialno
politiko postavimo na širšo osnovo... Prepri-
čani smo, da bomo iz tega našega bodočega
doma lahko pokazali večjo živahnost in več
življenja ter da nam bo uspelo izpopolniti in
povzdigniti našo socialno zakonodajo.«

V teh ministrovih besedah leži upanje, da
pride naša socialno-politična zakonodaja in
administracija iz sedanjega mrtvila in nesiste-
matičnosti ven v živo življenje in v večjo ter
doslednejšo aktivnost. V ministrovih besedah
leži kritika naše dosedanje socialno-politične
zakonodaje. Ona ni bila taka, kakor so zahte-
vali in zahtevajo interesi delovnega ljudstva,
katero pred zlorabami po kapitalu ni bilo tako
zaščiteno, kakor bi bila to dolžnost države. —
Bili so celo časi, ko so reakcionarci zahtevali
ukinitve posebnega ministrstva za socialno po-
litiko, ker so pač dobro računali, da bi z
ukinitvijo tega ministrstva državna socialno-
politična aktivnost še bolj na celi črti popu-
stila, kakor je že itak popuščala.

Dobili smo novo politično jugoslovanstvo,
katero je kralj proglasil z aktom od 6. januar-
ja 1929. To novo jugoslovanstvo so vsi dobri
in pravi prijatelji naroda in države iskreno

pozdravili, ker so v novi orientaciji državne
politike videli edino jamstvo, da pride državni
voz iz blata medsebojnih sporov in nesporaz-
umljenj na gladko cesto proti zdravemu raz-
voju. Novi orientaciji se je brez oklevanja in
z navdušenjem pridružilo tudi narodno delav-
stvo. Ono se je zavedalo, da neurejeno poli-
tično stanje v državi, brezobzirna in slepa
strankarska borba največ škoduje socialno šib-
kim slojem, t. j. predvsem delavcem in name-
ščencem. V razburkanih valovih strankarskih
prepirov love mastne ribe samo škodljivci ljud-
stva. Delavstvo je s svojim zadržanjem pri vo-
litvah dne 8. novembra in tudi pri vseh po-
znejših manifestacijah za narodno in državno
edinstvo, za novo jugoslovansko politično
smer, storilo v polni meri svojo dolžnost, da
pomaga utrditi načela, proglašena v vseh kra-
ljevih manifestih od 6. januarja 1929 dalje.
Delavstvo je sgradilo politično moč vsedrže-
vne stranke in ni nikdar krenilo na politična
stranpota, katera bi mogla ogroževati mir in
red v državi in ovirati konsolidacijo državnega
političnega življenja.

Toda z novo politično Jugoslavijo delavci
in nameščenci ne morejo biti zadovoljni, ako
se tej Jugoslaviji z vso odločnostjo in z vso
doslednostjo ne pridruži tudi v socialnem po-
gledu pravičnejša, nova Jugoslavija. Politično
nova Jugoslavija je sredstvo, socialno in go-
spodarsko nova Jugoslavija je pa cilj, katerega
hoče narod doseči. Delavci in nameščenci mo-
rajo pričeti na politično novi Jugoslaviji. Iz-
gubljati svoj interes in popuščati na svoji poli-
tični aktivnosti, ako ne morejo ugotavljati, da
s politično novo Jugoslavijo raste tudi krepka
socialno-politično nova Jugoslavija z novim du-
hom in z novo voljo dati delovnemu ljudstvu
krepko pravno in materialno zaščito.

Žal moramo ugotoviti, da prizadevanja za
socialno-pravno zaščito delavcev in nameščen-
cev niso posebno vidna in je le malo pozitivnih
dejanj, katera naj pričajo o tem, da je na po-
hodu nova socialno pravičnejše urejena Jugo-
slavija. Državna zakonodaja se je ozirala na
utrditev nove politične smeri, mislila je na
kmete, izdala za obrtništvo in trgovstvo obrtni
zakon in mnogo drugih važnih zakonov in na-
redb, le delavci in nameščenci čakajo, kdaj se
prične uveljavljati nova državna socialno-poli-
tična smer. Čakajo z nestrpnostjo, ker je ogro-
ženo njih zavarovanje, ker za slučaj brezposel-
nosti niso preskrbljeni, ker ni regulirano njih
delavno razmerje, ker stoje noč in dan pred
redukcijami in znižanjem plač, ker pritiska
draginja stanovanj in mnogo, mnogo drugih
težav.

Delavci in nameščenci se ne morejo zado-
voljevati z oduševljenjem za to, kar ima priti,
ako pa pod silo razmer propadajo duševno in
materialno. Ne morejo tleskati zagotovitom,
da bo politično novi Jugoslaviji sledila tudi
socialno nova Jugoslavija. Jugoslavija mora
biti istočasno v vsej svoji vsebini nova, ker v
nasprotnem slučaju bi se moglo dogajati, da
se ljudstvo politično zlorablja.

Nestrpnost čakajo delavci in nameščenci, da
besedam ministra za socialno politiko, katere
je govoril ob priliki polaganja temeljnega ka-
mena za novo poslopje ministrstva za socialno
politiko, kaj skoro slede krepka dejanja. De-
lavci in nameščenci morajo in bodo vse žrtvo-
vali za novo socialno aktivno in pravično Ju-
goslavijo.

Delavcem in delavkam Gorenjske!

Nevzdržne razmere, ki vladajo v Kranju,
metropoli lepe Gorenjske, so dale pobudo Na-
rodno strokovni zvezi, da se z vso odloč-
nostjo zavzame tudi za delavstvo Kranja in
okolice.

Narodna strokovna zveza, podružnice v
Kranju in Stražišču, sklicujejo za nedeljo,
dne 9. oktobra 1932 ob 9. uri dopoldne v Gle-
dališki dvorani Narodnega doma v Kranju
javno zborovanje, na katerem bodo govorili
zastopniki NSZ tov. Rudolf Juvan in dr. Joža
Bohinjec ter narodna poslanca gg. dr. Stane
Rape in Ivan Lončar.

Pozivamo vse delavstvo Kranja in okoli-
ce, naj se v velikem številu udeleži tega zbo-
rovanja in s tem pokaže svojo iskreno voljo,
boriti se za boljšo bodočnost jugoslovenske-
ga proletarijata. Vsi delavci in delavke Kra-
nja in okolice, v nedeljo 9. oktobra na shod
v Narodni dom.

Tabor nacionalnih rudarjev v Trbovljah

V revirjih TPD je vsak dan slabše. Ljud-
stvo je zbegano in si ne zna pomagati. Pri-
hajajo pa še vsak dan črnejši glasovi o no-
vih in velikih redukcijah. Vprašanje rudar-
jev TPD ne sme ostati lokalno vprašanje,
ono mora postati državno in narodno vpra-
šanje. Vsi moramo reševati to vprašanje z
vso skrbjo. Ne smemo pustiti naše rudarje
žive v grob.

Narodna strokovna zveza se zaveda ve-
like odgovornosti, ki jo je prevzela v skrb
za rudarje. Ona je že storila vse potrebne
korake, da se to pereče vprašanje reši v
korist rudarja, storila bo tudi v bodoče vse,
da jim pomaga.

Podružnica Narodne strokovne zveze
sklicuje za dan 2. oktobra t. l. tabor nacio-
nalnih rudarjev v Trbovljah. Na ta dan se
bodo zbrali v Trbovljah člani NSZ iz vseh
revirjev, kjer bodo imeli skupno sejo odbor-
ov podružnic s sodelovanjem zastopnikov
centrale. Dopoldne istega dne se bo vršilo
veliko javno zborovanje, na katerem bodo
govorili min. g. dr. Albert Kramer, preds. NSZ
tov. Rudolf Juvan, odbornik NSZ tov. Fran-
jo Rupnik in drugi. Na zborovanju se bo
govorilo o vseh aktualnih vprašanjih rudar-
ja in se bodo pred trboveljskim rojakom,
ministrom g. dr. Kramerjem iznesle vse
upravičene želje in zahteve rudarjev.

Popoldne se bo vršila ljudska veselica v
korist brezposelnim rudarjem.

Podrobnosti o tej veliki prireditvi naših
rudarjev bomo objavili potom lepakov in
dnevnega časopisja. Naše rudarje pa že da-
nes opozarjamo na to prireditve in jih va-
bimo, da se v največjem številu udeleže jav-
nega zborovanja, da tako manifestirajo za
svoje pravice.

V nedeljo 2. oktobra naj nihče ne ostane doma! Vsi z družinami in prijatelji na tabor nacionalnih rudarjev v Trbovlje. Pokažite, da se zavedate resnosti položaja in da ste solidarni ter vsi kot en mož. Kdor ostane ta dan doma, škoduje sebi in družini.

Nedelja 2. oktobra mora biti rudarska nedelja.

Zagorje.

Odbor podružnice NSZ v Zagorjih poziva vse članstvo, da se polnoštevilno udeleži izleta, katerega priredi podružnica v nedeljo 2. oktobra v Trbovlje. Vsi člani se bodo zbrali jutraj zgodaj na določenem prostoru in gredo potem preko hriba v Trbovlje na tabor nacionalnih rudarjev. Članstvo vabimo, da vzamejo seboj tudi družine, ker bo izlet celodnevni. Hrano je vzeti seboj. Podrobnosti izleta bodo pravočasno naznanjene. Informacije dobite pri posameznih odbornikih.

Loke.

Poziv vsemu članstvu. V nedeljo 2. oktobra je naš dan. Naša posestrima v Trbovljah priredi tabor nacionalnih rudarjev in nas vabi na to prireditev. Zato je sklenil podružnični odbor prirediti skupen pešizlet v Trbovlje. Z ozirom na slabe čase ni misliti na izlet po železnici, zato jo mahnejo peš preko hriba. Podrobnosti o izletu bodo sporočene vsem članom pisмено in tudi potom dnevnih časopisov. Za vse člane velja obveznost pohiteti v Trbovlje, prav pa je, če vzamejo člani tudi družine seboj. Čimveč nas bo, tem jačja bo naša manifestacija in naša beseda. Kdor ne zmore za hrano v gostilni, naj vzame nekaj jedi seboj. Izlet bo celodnevni.

Huda jama

Odbor podružnice Huda jama je na svoji zadnji seji sklenil prirediti v nedeljo 2. oktobra jutraj pešizlet vsega članstva v Trbovlje. V Trbovljah se ta dan vrši veliko javno zborovanje, na katerem govori med drugimi tudi minister g. dr. Kramer. Odbor bo vsem članom dal pravočasno navodila radi tega izleta, prosi pa jih že danes naj se izleta udeležijo prav vsi. 2. oktobra moramo vsi rudarji, včlanjeni pri NSZ, biti zbrani v Trbovljah. Ta dan je naš dan in se mu moramo posvetiti. Vsi do zadnjega v Trbovlje.

Senovo.

Vabimo vse člane NSZ in druge rudarje, da se udeležijo rudarskega tabora, ki se bo vršil 2. oktobra t. l. v Trbovljah. Na tem taboru bomo rudarji spregovorili odločno besedo o našem stanju. Danes živimo v skrajno slabih časih in nam potreba narekuje, da strnemo svoje vrste in povemo odločno in jasno: da tako naprej ne more in ne sme. Naša manifestacija v Trbovljah mora biti veličastna. Nihče ne sme manjkati. Podrobnosti dobijo člani pri posameznih odbornikih. Vsi v Trbovlje. — Odbor.

Stavbinski delavci imajo 14 dnevno odpoved

Važna razsodba ljubljanskega obrtnega sodišča.

Te dni se je vršila na obrtnem sodišču v Ljubljani razprava proti stavbni družbi »Slograd«, katero je tožilo 14 delavcev, ki so bili odpušteni brez odpovednega roka. Na sodišču so delavci trdili, da so bili nad dva meseca v službi in jih je vzlic temu tvrdka odpustila brez odpovedi, četudi zakon o obrtnih tako odpoved ne priznava. Tvrdka se je

zagovarjala s tem, da so bili vsi delavci za časa stavke odpušteni in po stavki na novo sprejeti v službo ter je zato nastalo novo službeno razmerje in je veljal mesec po stavki za poskusno dobo. Delavci so navajali priče in doprinesli tudi dokaze, da o priliki stavke ni bil nihče odpuščen, tedaj tudi tožitelji ne, ker je bil dosežen med zastopniki delavstva in podjetja dogovor, da se radi stavke nihče ne bo preganjal, ne odpustil. Številno zaslišane priče niso mogle uveriti sodišča, da so bili delavci res za časa stavke odpušteni in je zato obsodilo toženo tvrdko na plačilo mezde za 14 dnevno odpoved.

Ta prva razsodba ljubljanskega obrtnega sodišča je za naše stavbinsko delavstvo načelne važnosti. Narodna strokovna zveza, ki je delavstvo zastopala v tej pravdi in jim dala pravne nasvete, je že svoj čas opozorila vse stavbinske delavce, da jim novi obrtni zakon priznava 14 dnevno odpoved. Tudi je opozorila na vse trike in načine, katerih se poslužujejo podjetja, da se izognejo zakonu. Taki triki pa največkrat ne držijo in je zato prav, da se vsak stavbinski delavec, ki je brez odpovedi odpuščen iz službe, pritoži in vloži tožbo.

Narodna strokovna zveza tedaj ponovno opozarja stavbinske delavce, da si ne pustijo krati pravice, ki jim jih daje zakon, temveč da brezobzirno ženejo na sodišče vsakogar, ki bi jim prikrajševal že itak bore zaslužke. Vsi prizadeti naj se javijo v tajništvo Narodne strokovne zveze, kjer dobijo natančna navodila in pravni nasvet, kako je vložiti tožbo.

Ta prva razsodba pa je delavstvu v veliko zadoščenje in mora biti tudi delodajalcem resen memento. Zakon se mora uveljaviti, pa četudi s pomočjo sodišča.

Naj živi Pravica!

Hočemo volitve v delavske zbornice

Ko je potekla po zakonu predpisana funkcijska doba delegatom Delavskih zbornic, smo bili narodni delavci prvi, ki smo zahtevali nove volitve. Marksisti so bili takrat tiho — razumljivo, zakaj. Sedaj pa so naenkrat zagnali vik in krik in zahtevajo volitve v Delavske zbornice. Pobirajo tudi podpise po tovarnah, s katerimi naj delavci zahtevajo volitve v Delavske zbornice. Vse prav! Mi smo že nešteto krat postavili tako zahtevo in smo včasih dobili še katero pod nos baš od marksistov, češ, kaj je treba sedaj volitev. Razumljivo je, da ne ugovarjamo zahtevi marksistov po volitvah v Delavsko zbornico, pridružujemo se jim v celem obsegu. Simptomatična pa je naglica, s katero sedaj marksisti zahtevajo te volitve. Nekaj visi v zraku in to bi bilo treba parirati z novimi volitvami. Tu ne gre morda toliko za Dravsko banovino, kakor za druge kraje. Po vsej državi se namreč močno širi pokret nacionalnega delavstva. Razen v dravski banovini pa večina nacionalnih organizacij ni registriranih pri delavskih zbornicah. Ker se neregistrirana organizacija ne more udeležiti volitev, menijo marksisti, da je sedaj zadnji čas, da izposlujejo razpis volitev, ki takoj izvršene mogoče le še ohranijo marksistom večino. Ako tako računajo marksisti, slabo računajo. Kajti še pred volitvami bo preskrbljeno, da bodo vse nacionalne strokovne organizacije registrirane in naj je to marksistom prav ali ne. In še eno srčno željo goje marksisti: da bi volitve vodili sedanji upravni odbori delavskih zbornic in da bi si za vsako banovino napravili volilni red, ki bi jim trenutno najbolj prijal. Pa se ne bo ne eno ne drugo zgo-

dilo. Volitve bo moral voditi objektivni državni upravni aparat in za vso državo bo uveljavljen enoten volilni red. Kaj bi se svobodne strokovne organizacije bale svobodnih volitev. Delavstvo naj res svobodno voli svoje zastopnike v Delavske zbornice, ne pa da bi se s terorjem ustvarjale dosedanje večine marksistov.

Naše stališče k reformi socijalnega zavarovanja

Na seji ljubljanskega ravnateljstva OUZD si je naša delegacija soglasno osvojila naslednje sporazumno stališče glede reforme socijalnega zavarovanja:

Zakon o zavarovanju delavcev sestoji iz dveh glavnih delov:

1. iz določb, katere urejajo dajatve v zavarovalnih slučajih in
2. iz določb, katere urejajo organizacijo zavarovanja.

Zakon je bil izdan l. 1922, torej v času, ko politične prilike v državi niso dopuščale, da bi bil zakon vsesplošno preštudiran in da bi se v njem uvaževale vse posebne prilike in razmere, v katerih živi naša država, naše zavarovano delavstvo in pa tudi naše gospodarstvo. Le malo je bilo oseb, katere so vsebino zakona poznale in ki so se morda zavedale, do kakšnih praktičnih uspehov bo pripeljal ta zakon. Velika večina odgovornih činiteljev je bila o vsebini in o pomenu zakona v splošnem in v podrobnostih neinformirana.

Delavstvo svojega mišljenja k zakonu ni moglo dati, ker takrat še niso poslovale Delavske zbornice, delavske organizacije so svoje predloge k zakonu sicer predložile, ostali so pa neuvaževani. Le posamezniki iz delavskega pokreta so mogli v eni ali drugi obliki vplivati na vsebino zakona. Tudi gospodarske zbornice niso imele prilike, da bi k zakonu zavzele svoje avtoritativno stališče. Zakon torej ni izraz izkristaliziranih mnenj na širši podlagi.

Vemo, da do l. 1922 nekateri deli države zavarovanja sploh niso poznali, l. 1922 pa so bile pokrajine, katere so zavarovanje poznale in isto izvajale do tedaj že nad 30 let, postavljene v isto vrsto z novimi pokrajinami. Samoposebi je umevno, da to

izjednačenje ni moglo roditi dobrih posledic,

ker se nove pokrajine niso zadostno zavedale novih dolžnosti, katere imajo v pogledu zavarovanja. Odgovornost zanje je v vseh pogledih nosila skupnost.

Kako kvarno je bilo to popolno izjednačenje kaže današnja situacija. Vidimo velike razlike v odstotkih neplačanih prispevkov, vidimo velike razlike v odstotkih dajatev, ne da bi bila za to podana večja odgovornost prizadetih interesentov. Izjednačenje teh razlik gre na račun onih interesentov zavarovanja, kateri za razlike ne nosijo odgovornosti. Da je prišlo do današnje težke situacije v zavarovanju je na eni strani krivo pomanjkanje odgovornosti posameznih uradov za svoje poslovanje, na drugi strani pa dejstvo, da se ni strogo ločilo bolniško-zavarovalnega premoženja od drugih dohodkov. Tako bolniško zavarovanje ni prišlo v položaj, da bi pravočasno spoznalo resnost položaja in da bi živelo na svoj račun.

Tako moramo predvsem ugotoviti, da leži vzrok današnje težke situacije v delavskem zavarovanju v prvi vrsti v skrajno ekstremni centralizaciji zavarovanja, katera je za naše prilike absolutno neprimerna in jo nima v bolniškem zavarovanju niti ena država, vsaj

ne v taki obliki, kakršna je pri nas. Bolniško zavarovanje je kratkotrajno zavarovanje, v katerem morajo lokalni faktorji nositi polno odgovornost. Zato smo mišljenja, da mora organizacija zavarovanja po dosedaj pridobljenih izkušnjah sloneti na povsem drugih načelih, kakor pa sloni danes.

Dajatve v bolniškem zavarovanju

dosegajo danes skoraj 80% dohodkov. To je odločno previsok odstotek, ker bi se isti moral gibati pod 70%, ako hočemo z dohodki kriti režijo, izvrševati odpise in dotirati potrebne rezervne fondе. Tako visokega odstotka dajatev ne dosega nobena druga država. Odstotki dajatev so pri posameznih uradih zelo različni, tako da uradi z dobrim gospodarstvom delajo za urade s slabim gospodarstvom. Tako n. pr. je znašal v l. 1930 najvišji odstotek hranarine 48,34%, najmanjši 16,70%, pri podporah za dečjo opremo pri rodbinskih članih (svojcih) je znašal najvišji odstotek 11,79%, najmanjši 3,01, pri stroških za zdravljenje članov v bolnicah je znašal najvišji odstotek 14,96%, najmanjši 4,74%, pri izdatkih za zdravila je znašal najvišji odstotek 14,16%, najmanjši 4,05%, najvišji odstotek upravnih stroškov je znašal 26,03, najnižji pa 7,31%, pri zobnih dajatvah najvišji 7,76%, najnižji 0,60%.

Vidimo,

da je centralistični sistem odpovedal

tudi v pogledu izjednačevanja dajatev na celotnem državnem ozemlju. Te velike razlike nujno zahtevajo decentralizacijo zavarovanja, tako da za svoje izdatke vsako sam nosi odgovornost in da tudi sam dobiva kritja za svoje izdatke. Šele na ta način bo prišla v zavarovanja potrebna štednja in ekonomizacija.

Ako pregledujemo statistične podatke, vidimo, da pretežna večina bolovanj odpade na kratkotrajna bolovanja. Relativno največ bolovanj je trajalo komaj 6 dni. To dokazuje, da odpade relativno največ dajatev za brezpomembna obolenja, od katerih jih je gotovo mnogo, ki so vsaj subjektivno resna, zelo mnogo je pa neresnih obolenj, katera imajo svoj izvor v simulaciji ali v agravaciji. Zaradi velikega števila kratkotrajnih obolenj je naravno, da je povprečna doba enega bolovanja v l. 1930 pri ljubljanskem uradu znašala komaj 24,34 dni. Ta pojav samo dokazuje, da zakon nima zadostno klavzul, katere naj bi onemogočevale zlorabe. Podobno je s porodniškimi dajatvami, katere po kvantiteti in kvaliteti presegajo podobne dajatve v drugih državah, samo da so bile v našem zakonu zlorabam na široko odprta vrata. Ako bi se porodniške dajatve solidno uredile neposredno po uveljavljanju zakona, bi bila kriza zavarovanja danes znatno manjša. Vse porodniške podpore so pri posameznih uradih dosežale 15% dohodkov, mesto da bi dosežale le 5-7%. Podpore za svoje niso urejene in so razne zlorabe mogoče. Saj vidimo, da so nekateri uradi samo za zdravila svojcem izdali 3,63% od dohodkov, skoraj toliko, kakor smejo znašati skupni, apotekarski stroški za člane in svojece.

Mi nočemo, da se zavarovalne dajatve poslabšujejo, toda iste morajo biti urejene tako, da služijo svrham in potrebam zavarovanja, ne pa v druge svrhe. Ni nobenega vzroka, da so meritorna določila našega zakona, katera urejajo dajatve, liberalnejša in površnejša, kakor so ta določila v drugih socialno naprednih državah.

Z navajanjem teh dajatev hočemo reči, da so poleg organizatornih določb zakona sedanje težko stanje v zavarovanju povzročile tudi slabe one materialne določbe zakona, ki urejajo dajatve.

Zdravnikom je bilo do leta 1930 v vsej državi izplačano na prejemkih Din 197 milijonov, na dravsko banovino pa odpade Din 33.500.000. To je zelo velika vsota. Kljub temu pa so upravičene pritožbe proti zdravniški službi v delavskem zavarovanju na dnevnem redu. Temeljite remedure so potrebne tudi v organizaciji zdravniške službe.

Apotekarski stroški so v l. 1930 dosegli nad 12% vseh dohodkov, dočim znaša normalni odstotek, katerega nam kaže praksa drugod le 7% do največ 9%.

Pri teh pojavih mora zavarovanje biti pasivno in neposredno pred katastrofo.

Pri ogromnih letnih izdatkih skoraj 2 milijard Din

v bolniško-zavarovalni panogi, bi se moralo in moglo zavarovanje izvajati v večjo zadovoljnost interesentov in pri skoraj istotolikih dohodkih tudi z zadovoljivejšim finančnim uspehom tudi ako uvažujemo neredno plačevanje prispevkov.

Izkušnje 10 let so tudi pokazale, da ustvaritelji zakona niso v nikaki meri upoštevali potrebe in težnje mnogo tisočev zasebnih nameščenec, ki nujno izvirajo iz njihovih posebnih življenjskih prilik. Navedeni zakon je v pogledu zavarovanja privatne nameščenice popolnoma izenačil z delavci ter s tem povzročil v teku let v njihovih vrstah veliko nezadovoljstvo, ki se izraža v čedalje glasnejši zahtevi, da se njih zavarovanje po vzgledu drugih kulturnih držav popolnoma loči od delavskega ter uredi tako, da bo odgovarjalo njihovemu življenjskemu standartu. Pred uveljavljanjem zakona o zavarovanju delavcev so n. pr. člani Trg. boln. in podp. društva uživali v primeru bolezni vso potrebno oskrbo in zdravniško nego v sanatoriju »Leoninum«, imeli dokaj svobodno izbiro med zdravniki in druge ugodnosti; vse te dajatve pa so bile ukinjene z dnem, ko je postala tudi bolniška blagajna Trg. boln. in podp. društva krajevni organ SUZORja. V bistvu je torej pomenil zakon o zavarovanju delavcev za nameščenice v pogledu bolezenskih dajatev assimilatatio in peius. Zato je umevno, da je prišla iz njih vrst glasna želja, da jim društvo na podlagi plačevanja posebnega prispevka dopolni dajatve po zakonu o zavarovanju delavcev. Tej težnji je društvo uspešno zadostilo z uvedbo tako zvanega višjega zavarovanja, ki omogoča danes svojim članom in svojcem za razmeroma nizko mesečno premijo 20 Din bolniško nego v II. razredu javnih bolnic, odnosno po potrebi v privatnih sanatorijih ter plačuje tudi znatne zneske k operacijskim stroškom po privatnih zdravnikih. Z izvajanjem tega nadomestnega zavarovanja pa so nastale za društvo znatne težkoče, ki jih osvetljuje sledeči moment: Po pravilniku Bolniške blagajne bi moralo društvo iz naslova višjega zavarovanja prispevati k letnim upravnim stroškom Bolniške blagajne eno četrtino in to kljub temu, da ima itak popolnoma ločene upravne stroške, ako ne uvažujemo skupnih uradnih prostorov. Za leto 1930. znašajo n. pr. dejanski upravni stroški višjega zavarovanja 10,71% od predpisa, Bolniški blagajni pa bi moralo na račun njenih upravnih stroškov prispevati 17,16% od predpisanih prispevkov, tako da bi znašali celokupni upravni stroški višjega zavarovanja nič manj kot 27,87%! Navedena dejstva jasno izpričujejo, da danes ne moremo več govoriti o možnosti popolnega enotnega zavarovanja za delavce in nameščenice in da bo treba pri redakciji novega zakona z vso resnostjo in smotrenostjo misliti tudi na posebne življenjske prilike in mentaliteto onih 30.000 zasebnih nameščenec (ne všteti one, ki so trenutno zavarovani še pri posameznih okrožnih uradih), kateri so včlanjeni pri privatno društvenih blagajnah Trg.

boln. in podp. društva »Merkurja« ter Trgovalške Omladine.

Toda ne samo bolniško, temveč tudi

nezgodno zavarovanje

se mora za privatne nameščenice urediti na poseben način, za kar služi kot najboljši argument sledeče dejstvo: Bolniška blagajna Trg. boln. podp. društva je v razdobju let 1922 do 1931 pri povprečnem številu 4.430 zavarovancev pobrala na račun nezgodnega zavarovanja za SUZOR do Din 1.600.000., na rentah pa je Osrednji urad v istem razdobju izplačal 12 ponesrečencem Bolniške blagajne Din 124.718,19. Ni nam sicer znano kapitalno kritje teh rent, toda zneska vplačil gotovo ne dosega. Te številke pač ne potrebujejo komentiranja ter najboljše dokazuje potrebo preureditve nezgodnega zavarovanja zasebnih nameščenec tako, da bodo zbrani nezgodni prispevki vršili svojo socialno funkcijo v blagor onih, ki so jim v prvi vrsti namenjeni.

Iz navedenih razlogov je jasno, da samo sprememba statuta SUZORja, ki tvori le dopolnitev k obstoječemu zakonu o zavarovanju delavcev, ne more prinesiti prepotrebne in pereče zadovoljive reforme celokupnega socialnega zavarovanja, temveč se more ta izvršiti uspešno edinole z novim zakonom o socialnem zavarovanju.

V tem zakonu pa se mora bolniško in nezgodno zavarovanje zasebnih nameščenec urediti na poseben način, tako, da bo zadosteno posebnim potrebam zasebnih nameščenec.

Mnenja smo, da je tudi

administracija preveč težka,

nepraktična in se izgublja v nepotrebnem, prestrogem birokratizmu. To ima za posledico, da so osebni režijski stroški previsoki, da si pri dejstvu, da povprečni mesečni prejemki za enega uradnika ne dosega niti Din 2000., ne moremo trditi, da bi bile plače previsoke. Da se dotaknemo samo nekaterih važnejših administrativnih poslov. Predpis prispevkov tvori eno glavnih postavk v poslih administracije in bi bilo prav, ako bi se ti posli vršili ekonomično. Tako n. pr. ne moremo videti nobene ovire za to, da bi se predpis vršil vsak mesec za enak znesek za enako število delovnih dni in ne, da se danes predpis vrši za vsak mesec za drugačno število delovnih dni. Razdelitev predpisa na bolniško in nezgodno panogo s pomočjo sestavljanja postopkov opasnosti, zahteva mnogo časa in zadržuje zaključevanje knjig. Mogel bi se dobiti drug praktičnejši način razdelitve predpisa, kakor je razdelitev vplačil urejena s pomočjo uporabe koeficientov; toda pri ostalih uradih se vsako posamezno vplačilo sproti porazdeljuje na razne naslove, kar je seveda skrajno zamudno in zahteva veliko delovnih sil. Poenostavitev teh manipulacij bi pomenila znatno prištednjo na režiji. Podobna je stvar z uvrščanjem obratov, ko mora urad zbrati vse potrebne podatke, on tudi provizorno uvršča obrate, končnoveljavna uvrstitev pa je pridržana SUZORju. Pri teh poslih nastane velika medsebojna korenspondenca, razna zaznamovanja in prezaznamovanja, sestavljanje izkazov itd.

Porazdelitev upravnih in ambulatorijskih stroškov na bolniško in nezgodno panogo se vrši

na škodo bolniškega zavarovanja

po nekem ključu, kateri uradom ni znan. Ljubljanski urad je za l. 1930. prejel na refundaciji od nezgodno-zavarovalne panoge na račun uprav. stroškov Din 589.480,52 napram celokupnim upravnim stroškom Din 7 milijonov 471.061,05, tako znaša refundacija 7,89% upravnih stroškov, dočim predstavlja nezgodno zavarovalni predpis 18,86% celotnega

Rudarji! 2. oktobra pridite vsi na nacionalni tabor v Trbovlje!

predpisa. Na drugi strani pa je urad plačal SUZORju za izvrševanje nadzorstva in poslov v bolniško-zavarovalni panogi Din 649.183.68, torej več, kakor znaša refundacija od strani nezgodno-zavarovalne panoge. Na prvi pogled pa je jasno, da so posli urada, katere ta izvršuje za nezgodno-zavarovalno panogo znatno večji od poslov, katere izvršuje SUZOR za bolniško panogo. Posli urada za nezgodno zavarovanje so konstruktivni, dočim so posli (zdravniška služba, zbiranje gradiva za uvrščanje in rente, predpis prispevkov, pobiranje istih itd.) SUZORja za bolniško panogo le nadzorovalnega značaja. Mnenja smo, da bi morala nezgodno - zavarovalna panoga na upravnih stroških urada participirati najmanj z zneskom Din 1.000.000.—. Na ambulatorijskih vzdrževalnih stroških od Din 1.445.188.10 participira nezgodno - zavarovalna panoga z zneskom Din 304.752.10 ali 21.08%, na celotnem rednem odpisu inventarja od Din 251 tisoč 325.47 z zneskom Din 57.294.02 ali 22.80 odstotkov.

Kdor pozna obseg nezgodnega zavarovanja, ve, da so ti odstotki znatno prenizki.

Da se nahaja

bolniško-zavarovalna panoga v težki finančni situaciji,

leži delni vzrok tudi v previsokih najemninah, katere mora plačevati urad za poslopja, v katerih se vrši administracija in ambulatorijska služba. Za poslopja v Ljubljani znaša najemnina Din 1.079.323.—, t. j. 7 % od zneska Din 15.000.000.—, kolikor znaša svoječasnica stavbena vrednost zgradbe. Torej bolniško zavarovanje mora nositi posledice svoječasnice inflacije. Za osnovo najemnin bi morala služiti prometna vrednost zgradbe in pa solidne nižje obresti, katere naj donaja v zgradbe investirani kapital. Te obresti ne bi smele presegati 4%. Ni v redu, ako mora bolniško-zavarovalna panoga za izposojeni kapital od sorodne socialno-zavarovalne stroke plačevati iste obresti, kakor jih plačujejo denarni zavodi za vloge iz te panoge zavarovanja.

Ekonomičnejša ureditev administracije, pravičnejša ureditev refundacij in najemnin, bi mogla znatno olajšati stanje v bolniškem zavarovanju.

Dobro se zavedamo, da

pomanjkanje starostnega in invalidnega zavarovanja

finančno slabo vpliva na bolniško-zavarovalno panogo. Invalidi in stari zavarovanci se do skrajnosti oklepajo bolniško-zavarovalne panoge, ker radi pomanjkanja drugačne oskrbe ostajajo do poznih let in do izčrpanja vseh sil v delu in seveda pogosto bolujejo, tako da normalno izčrpajo vso podporno dobo skoraj vsako leto. Ni dvoma, da je uvedba starostnega in invalidnega zavarovanja nujno potrebna. Nikogar ni, kateri te potrebe ne bi uvidel; znano je, da so mnoga podjetja uvedbo teh panog zavarovanja že pogosto zahtevala, mnoge občine so z raznimi peticijami podčrtavale potrebo teh vrst zavarovanja.

Zavedamo se, da je uvedba starostnega in invalidnega zavarovanja ozko zvezana z novimi bremenami, ker je jasno, da pocenitev in poenostavitev sedanjih panog zavarovanja ne more iti tako daleč, da bi se iz teh prihrankov krili še stroški invalidnega in starostnega zavarovanja. Če priznavamo potrebo tega zavarovanja, moramo logično pristati na nova bremenja. Ni sicer stvar ravnateljstva urada, da o tem odločuje, ker so za to pokli-

cane pristojne stanovske zbornice, vendar pa kot zastopniki interesentov lahko rečemo, da naša javnost pristaja tudi na zmerno in zdravo zvišanje bremen, ako je podano jamstvo, da bodo nova bremenja koristila interesentom delodajalcev in delojemalcev na ozemlju, iz katerega ta bremenja izvirajo v obliki zdravih investicij. Vemo, da bi nabrane kapitalije mogle dvigniti gospodarsko delavnost in pa zadoščati mnogim velikim socialnim in zdravstvenim potrebam banovine. Če bi v starostnem in invalidnem zavarovanju obveljala 3% premija, odpade na delodajalce 1.5%, na delojemalce pa 1.5%, kar je z ozirom na važnost tega zavarovanja zanesljivo, zlasti, ako smo mišljenja, da so gotove prištednje v bolniškem in nezgodnem zavarovanju potrebne in tudi mogoče.

Z ozirom na te iznešene ugotovitve moramo v prvi vrsti vztrajati na **novelizaciji sedaj veljavnega zakona.**

Ta zakon mora osvojiti naslednja **glavna načela:**

I. V organizatornem pogledu.

Zavarovalni posli vseh panog zavarovanja delavcev imajo biti centralizirani pri posebnih uradih za zavarovanje delavcev, kateri naj se ustanove za vsako banovino, odnosno en urad za več banovin. Ti uradi imajo biti nosilci zavarovanja za vse panoge zavarovanja delavstva. Priznati je enotno članstvo z enotnimi minimalnimi dajatvami. Vztrajati moramo na ločeni ureditvi pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščencev, na paralelnem poslovanju zavarovanja rudarjev in železničarjev ter na ločeni ureditvi bolniškega in nezgodnega zavarovanja privatnih nameščencev po lastnih nosilcih zavarovanja.

Razumljivo je, da mora biti teritorialna pristojnost nosilcev zavarovanja taka, da na enem teritoriju ni križanih pristojnosti dveh nosilcev zavarovanja zasebnih nameščencev, kakor je to danes slučaj v dravski banovini, kjer bolniško zavarovanje izvaja tako trgovsko bolniško in podporno društvo, kakor zagrebški »Merkur«.

Varovati je načelo avtonomije ali samouprave na osnovi paritetnega zastopstva, z volitvami preko stanovskih zbornic.

V interesu stvari bo, ako so vsi nosilci zavarovanja na ozemlju posamezne banovine ali več banovin tesnejše medsebojno povezani, da morejo uspešnejše ščititi interese zavarovanja in omogočevati razvoj zavarovanja ter skupno ustvarjati neko delovno skupnost zlasti na polju preventivnega zavarovanja.

**Rudarji,
stopite v vrste
NSZ**

Rudarji! 2. oktobra pridite vsi na nacionalni tabor v Trbovlje!

nja. Zato smo mišljenja, da bi moral na ozemlju vsake banovine poslovati poseben zavarovalni svet, v katerem bi bili zastopniki nosilcev zavarovanja ter stanovskih zbornic, po potrebi tudi zastopniki zdravstvene službe v banovini. Ta zavarovalni svet naj bi reprezentiral predvsem tudi skupno in enotno finančno investicijsko politiko. Zavarovalni svet posluje v okvirju zakonitih določil na podlagi soglasno od vseh pristojnih nosilcev zav. sprejetega statuta.

Osrednji urad za zavarovanje delavcev se mora v sedanji sestavi razpustiti. Ustanovi naj se centralni zavarovalni urad, ki naj bi opravljal vrhovno nadzorovalno in stat. službo za vse vrste socialnega zavarovanja v državi. Urad bi čuval nad pravilnim izvajanjem zakona. Le v načelno važnih stvareh socialnega zavarovanja bi urad fungiral kot zadnja administrativna instanca. V kolikor ne bi bila izvedljiva ustvaritev rezervnih fondov, kateri naj krijejo potrebe zavarovanja po posameznih banovinah skupno za vse nosilce zavarovanja, bi centralni urad zbiral in upravljal tudi skupne rezervne fonde. Vzdrževanje urada bi nosili vsi nosilci zavarovanja v državi na osnovi odobrenega proračuna. Urad naj bi slonel na načelu samouprave interesentov. Odvisno pragmatično uradništvo SUZOR-ja se porazdeli na posamezne nosilce zavarovanja.

II. V meritornem pogledu.

Ni treba, da novela zakona dajatve kvantitativno ali kvalitativno poslabša. Toda zakonita ureditev zavarovalnih dajatev mora biti taka, da so izključene vse zlorabe. Zato mora iz zakona izpasti vse, kar zlorabe danes omogoča. Predvsem je urediti solidne karentne roke, tako za zavarovane člane, kakor tudi za svojce. Mislamo, da z ostrejšimi klavzulami v zakonu ščitimo samo koristi zavarovanja.

V zakonu imajo odpasti tudi vse nepotrebne ostrogi napram delodajalcem in je izvrševanje dolžnosti iz naslova zavarovanja poenostaviti in olajšati. Zakon mora biti v svojih določbah tak, da administracije preveč ne komplicira. Zavedamo se, da administracija zavarovanja ne more biti v vseh delih države enotna in izvajana po istih vidikih. Zato je prav, ako je zakon v tem oziru elastičen in okviren, da tako prepušča posameznim pokrajinam možnost, da posamezne administrativne podrobnosti uredi po svojih prilikah in potrebah.

Do izdaje novega zakona smo še mišljenja:

III. Kakor nam sicer široko anketiranje ni všeč, ker ista ureditev perečih vprašanj samo zavlačuje, vendar pa mislimo, da je anketa o vprašanju olajšanja in poenostavljanja administracije nujno potrebna. Ta anketa naj se zedini tudi o vseh vprašanjih, katerih smo se v teh izvajanjih dotaknili in katera bi po našem mišljenju mogla prispevati k delni sanaciji delavskega zavarovanja.

Pokret narodnega delavstva

POZIV VSEM ČLANOM NSZ!

Da se oddolžimo spominu dragega nam pokojnika, ustanovitelja in predsednika podružnice NSZ na Viču, smo sklenili zbirati prispevke za postavitev nagrobnega spomenika. Prošimo zato vse člane, da po svojih močeh prispevajo za ta spomenik. Ni treba velikih vsot, manjše vsote in od vseh naših tovarišev so nam ljubše. Podružnice naj izdajo nabiralne pole in zbirajo v ta namen. Darujte po dinarju, če ne morete več. Pokažimo pa s tem, da svojih tovarišev ne pozabimo, posebno ne takih, ki so dali vse za delavstvo in narod.

Nabrani prispevki naj se pošljejo po poštožnici našemu blagajniku z navedbo, da je to za spomenik Zmagoslavju Felicijanu.

REDNI ČLANSKI SESTANKI LJUBLJANSKIH ČLANOV NSZ

Ljubljanski člani NSZ se shajajo vsak torek od 19. ure naprej v predavalnici Delavske zbornice. Tamkaj dobijo vse potrebne informacije in plačajo lahko tudi članarino. V oktobru prične prosvetni odsek z rednimi predavanji, na kar že sedaj opozarjamo ljubljansko članstvo. Naj ne bo člana, ki se ne bi vsaj enkrat na teden zglasil v predavalnici. Odbori vseh ljubljanskih društev in podružnic NSZ pozivajo svoje članstvo na te redne sestanke. Vsak torek ob 19. uri bodimo vsi v predavalnici. Izjeme veljajo le za člane, ki so ta čas v službi.

AKCIJA ZA PRIDOBIVANJE NOVIH ČLANOV

Po sklepu izvrševalnega odbora je tajništvo razposlalo vsem bivšim članom in podružnicam pozive, da se izvrši najširša propaganda za pridobivanje novih članov. Vsi stari člani so bili vabljeni k ponovnemu vstopu v organizacijo, podružnice pa, da poskrbe za dotok novega članstva. Okrožnice so imele doslej le delni uspeh. Prijavilo se je nekaj starih članov in le nekatere podružnice so storile svojo dolžnost, vendar ne v oni meri, kakor smo pričakovali. Zato pozivljamo tudi tem potom vse one, ki še niso odgovorili na naše dopise, da to čimprej store. Izpolnijo naj prigrasnico in odpošljejo tajništvu. Podružnice pa naj sporočijo odgovore v smislu poslanih jim okrožnic.

OBRATNO NADALJEVALNE ŠOLE IN NEDELJSKI POUK

Narodno strokovna zveza se je že pred leti z vso odločnostjo zavzela za odpravo nedeljskega pouka na obrtno nadaljevalnih šolah in dokazala nujno potrebo, da se pouk vrši ob delavnikih. Borba za odpravo nedeljskega pouka je bila deloma uspešna in se je v Ljubljani odpravil nedeljski pouk, medtem ko se v drugih krajih še vrši. Če je pristojna oblast urvidela potrebo ukinitve nedeljskega pouka na obrtno nadaljevalnih šolah v Ljubljani, bi morala to urvideti tudi za Maribor, Celje in druge kraje. Novi obrtni

zakon naravnost predvideva v svojem § 298 al. 2., da se ima pouk vršiti med delovnim časom. Nedelje morajo biti za vsakogar proste, najbolj pa za vajence. Ker spada določitev trajanja, dnevo in časa pouka v kompetenco bana, apeliramo na bana dravske banovine g. dr. Marušiča, da ugodí upravičeni zahtevi vajencev in strokovnih organizacij ter predvsem prizadetih staršev in ukine povsod nedeljski pouk ter uvede tudi za te šole samo izvenmedeljski pouk v smislu § 298 o. z.

Vajencem naj se da možnost, da se vsaj enkrat pošteno oddahnejo in obiščejo svojece ter zadostijo drugim svojim potrebam, ne pa, da se jih v nedeljskem prostem času sili v šole. Kar velja za Ljubljano, mora veljati tudi za Maribor, Celje in druge kraje.

Nedeljski pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah naj se brezpogojno in takoj ukine v vseh krajih.

TAMBURAŠKI IN DRAMSKI ODSEK V LJUBLJANI VABITA.

Prve dni oktobra pričnejo redne vaje tamburaškega in dramskega odseka NSZ v Ljubljani. Oba odseka vabita člane ljubljanskih društev in njihove svojece, ki žele sodelovati v teh odsekih, da se prijavijo. Prijave sprejema tajništvo NSZ vsak dan od 8. do 12. in od 15. do 19. ure v društvenih prostorih v Delavski zbornici, vogalni vhod, II. nadstropje. Kdor ima veselje do glasbe ali igranja, naj se javi. Prvi sestanek odsekov bomo pravočasno javili.

JAVEN SHOD NACIONALNIH RUDARJEV V ZAGORJU.

Zagorska podružnica NSZ je priredila v soboto 20. avgusta javen shod v rudniški restavraciji. Ob napovedani uri se je zbralo okrog 200 rudarjev v prostrano gostilniško sobo, ki je bila polna zborovalcev in so morali nekateri stati še pred restavracijo ob odprtih oknih.

Zborovanje je otvoril in vodil tov. Sedlar, ki je pozdravil navzoče in dal besedo tajniku tov. Kravosu. Govornik je v nadenournem govoru orisal položaj v državi in se dotaknil specijelno vseh delavskih vprašanj, posebno se je bavil z rudarskim vprašanjem. Predočil je rudarjem pot, ki edina vodi delavstvo v lepše čase. Ta pot je strokovna organizacija. Le potom nie sme upati delavec na res lepšo in boljšo bodočnost. Govornik je obrazložil zbranim rudarjem tudi določbe novega pravilnika bratovskih skladnic in pojasnil, v koliko je novi pravilnik boljši ali slabši od starega. Govornik je žel za svoja stvarna izvajanja priznanje celega zbora. Med zborovalci je bila tudi večja skupina marksistov, ki je z vso pazljivostjo sledila izvajanjem našega govornika in mu ob koncu aplavdirala.

K besedi se je oglasil tudi stari markistični voditelj g. Čobal, ki se je pridružil izvajanjem predgovornika, vendar mu žilica ni

dala miru in se je obregnil tudi ob NSZ z ozirom na zadnje skupščinske volitve. Dobil je takoj zaslužen odgovor ter se mu je dokazalo, da njegova izvajanja ne držijo in da je nehoté blatil le svoje najožje pristaše.

Shod, ki je trajal nad dve uri, je zaključil tov. Sedlar z željo, da se rudarji večkrat snidejo na takih zborovanjih, ki so za vse podučna in koristna.

LEPO ZBOROVANJE ČLANSTVA MARIBORSKE PODRUŽNICE.

Mariborska podružnica je sklicala za nedeljo 11. t. m. dopoldne v društvenih prostorih zborovanje članstva. Še pred napovedano uro so bili lokali natrpano polni in je moralo mnogo članov biti pred lokali. Zborovanje je otvoril tov. Silič, ki je pozdravil vse navzoče, posebno pa strokovnega tajnika tov. Kravosa iz Ljubljane. Po pozdravu tov. Siliča je orisal tov. Kravos položaj delavstva v državi in podčrtal veliko delo, ki so ga vršile in ga vršijo strokovne organizacije. Posamezne svoje trditve je govornik ilustriral s tehtnimi dokazili in resničnimi zgodbami ter s slikami iz življenja in je vse prepričal, da je treba storiti vse, da se čimprej povrne v strokovne organizacije vse, kar jih je tekom zadnjih let zapustilo. Zbrani zborovalci so z vidnim zadovoljstvom vzeli na znanje obširno poročilo svojega centralnega tajnika, katerega so ob zaključku govora pristrčno aklamirali.

Tov. Bajt je naslovil na članstvo par iskrenih besed in jih pozval, naj si besede tajnika zapišejo v srce in pokažejo, da so jih docela razumeli. Tak dokaz dajo lahko samo na ta način, da vsak pridobi čim več novih članov. Po zaključenem propagandnem tednu se bo videlo, kdo je zmagovalec in kdo je z vso ljubeznijo šel na delo. Besede tov. Bajta so bile sprejete z navdušenjem.

Tov. Silič je nato zaključil lepo uspelo zborovanje z željo, da bi se večkrat priredila taka članska zborovanja. Pozval je še članstvo, naj se udeleži popoldanske sokolske proslave v Pobrežju in javnega shoda narodnega delavstva, ki se bo vršil 25. septembra v dvorani Uniona.

Z VELIKIM USPEHOM KRONANO DELO.

Pred leti si je delavstvo tkalnice v Št. Pavlu ustanovilo Narodno strokovno zvezo in istočasno z njo tudi svoje podporno društvo. To društvo je zbiralo prispevke za podporanje članov v raznih slučajih, ko je delavec navezan sam nase. Društvo si je ustanovilo tudi svojo zadružno gostilno in puščalo tako dobiček v društvene svrhe. Ti koraki in sklepi delavstva so imeli neverjetno lepe uspehe. V pičlih 10 letih delovanja podpornega društva se je zbralo nad 100.000 Din za zgradbo društvenega doma. Ta vsota, četudi precejšnja, pa ne bi zadostovala za reprezentativen dom in je delavstvo zato sklenilo postaviti s Sokoli skupen dom. Delavsko podporno društvo in šentpavelski Sokol

sta ustanovila poseben odbor, ki je prevzel nalogo zgraditi dostojen dom delavcem in Sokolom v Št. Pavlu. Pri akciji je sodelovalo delavstvo z $\frac{3}{4}$, Sokol pa z $\frac{1}{4}$ kapitala. In dolgoletne sanje so postale resnica. Postavil se je krasen in vzoren dom na združni podlagi. Zato se tudi novi dom imenuje Zadržni dom.

V nedeljo 14. avgusta se je vršila svečana otvoritev doma. Svečanosti se je udeležilo izredno lepo število gostov, posebno dobro so bili zastopani Trboveljčani, ki so prihiteli z avtobusi na to redko proslavo v Št. Pavel.

Popoldne ob pol 2. uri je bil sprejem gostov v Dolenji vasi. Po sprejemu se je vila dolga povorka Sokolov in delavstva proti novemu domu. Na čelu spreveda je šla rudarska godba iz Trbovelj in številni sokolski prapori. Istočasno z otvoritvijo Zadržnega doma se je namreč vršil tudi okrožni izlet Sokola savinjskega okrožja.

Točno ob 2. uri popoldne se je napoinila svečano okrašena nova dvorana Zadržnega doma. Na odru so se zbrali edlični zastopniki oblasti in društev, med njimi tudi zastopnik Delavske zbornice tov. Juvan in zastopnik NSZ tov. Kravos. Svečanost je otvoril podpredsednik Zadržnega doma g. dr. Tajšek, ki je pozdravil vse goste in orisal veliko delo za zgradbo doma.

Zastopnik bana g. sreski načelnik Hubad je čestital obema društvoma k lepi prireditvi in izrazil svoje zadovoljstvo, da je nacionalno delavstvo skupno s Sokolom zgradilo prelepo stavbo. Izreka svoje priznanje nacionalnemu delavstvu. Predsednik Zadržnega doma, tov. **Franjo Derča**, ki je nositelj ideje za zgradbo doma in eden najboljših naših organizatorjev v Savinjski dolini ter ima tudi največ zaslug, da ima Št. Pavel tako krasen Zadržni dom, se je v iskrenih besedah zahvalil vsem darovalcem, ki so pripomogli, da se je dom zgradil. Zastopnik Delavske zbornice tov. Juvan je izrekel nekoliko pristranih besed in čestital v imenu Delavske zbornice k lepemu uspehu delavstva iz Št. Pavla. Zastopnik Nar. strok, zv. tov. Kravos je čestital v imenu NSZ in izrekel svoje posebno zadovoljstvo, da so narodno zavedni delavci in Sokoli složno dosegli največji uspeh in si postavili lasten dom, kjer bodo našli zatočišče i delavci i Sokoli. NSZ že od nekdaj uveljavlja načelo, da bodi vsak član NSZ tudi Sokol. Pa tudi Sokol je že dal dovolj dokazov, da hoče z vso svojo moralno silo podpirati NSZ. Tako skupno delo rodi lahko najlepše sadove. V Št. Pavlu bi ne eno, ne drugo društvo ne moglo v tako kratkem času postaviti doma, združene moči pa so pomagale, da imata obe društvi res vzoren in krasen dom. Sledili so še pozdravi ostalih društev in korporacij, nakar se je vršilo razgledovanje doma. Dom je prav lepo urejen. Ima v pritličju dovolj veliko dvorano, ki bo služila Sokolu za telovadnico in društvu za prireditveno dvorano. Dalje so v pritličju društveni prostori za obe društvi, prostori za združno gostilno in delavsko kuhinjo, posebna sejna dvoranica in nekaj manjših prostorov. V I. nadstropju je stanovanje hišnika

in nekaj sob za prenočišča. Zgradba je prav solidno zgrajena in stane nekaj nad 180.000 dinarjev.

Po svečanosti otvoritve doma se je vršil na obsežnem vrtu novega doma prav posrečen nastop savinjskega sokolskega okrožja. Vsi nastopi posameznih odsekov so bili izvedeni prav precizno in v splošno zadovoljstvo občinstva.

Telovadni nastop se je zaključil s tekmo v odbojki, pri kateri so odnesli braslovčani nad šentpetrčani sigurno in zaslužno zmago.

Po odigrani tekmi se je razvila na vrtu pristrčna in res domača zabava ob zvokih trboveljske rudarske godbe, ki je prav pridno svirala in zasluži vso pohvalo.

Našim vrlim Št. Pavelčanom moremo samo iskreno čestitati na lepi pridobitvi. Želimo le, da bi v novem domu naše delo našlo nov polet in da bi lepa dvorana večkrat vabila delavstvo k našim predavanjem. Tudi delo NSZ naj bi poživel novi dom.

TABOR NACIONALNIH KOVINARJEV NA JESENICAH.

Naši vrli kovinarji na Jesenicah so imeli 7. avgusta t. l. prav svojevrstno prireditev. Priredili so tabor nacionalnih kovinarjev. Popoldne se je vršil v prostorih Sokolskega doma velik zbor vseh naših kovinarjev, ki so se res častno udeležili manifestativnega zborovanja. Zborovanje je vodil podružnični predsednik tov. **Kralj**. Govorila sta pa na njem poleg drugih še tov. **Juvan** in **Rupnik**. Oba govornika sta poročala o različnih delavskih vprašanjih, s posebnim ozirom na položaj kovinarjev. Za svoja izvajanja sta žela govornika obilo priznanja. Zborovanje je poteklo v najlepšem redu in so tako pokazali kovinarji moč discipline. — Popoldne se je vršil promenadni koncert sokolske godbe, nato pa ljudska veselica, ki je v vsakem oziru prav lepo potekla. Obisk na veselici sicer ni bil rekorden, pa je razumljivo. Nekateri so še vedno mnenja, da ne more delavstvo prirediti prav nič lepega in se takih veselice radi svoje velike pozicije raje ne udeleže. Delavci pa si vse take gospode in gospodiče zapomnijo, ko pride čas za to. Podružnica je s svojim taborom izredno zadovoljna in izreka svojo zahvalo vsem, ki so ji pomagali pri tej prireditvi. — Med tem smo imeli na Jesenicah še en članski sestanek, katerega se je udeležil tov. **Kravos**. Na njem smo razpravljali samo o aktualnih vprašanjih naše podružnice. — Tudi naš podpredsednik tov. **dr. Bohinjec** nas je po dolgem času obiskal in nas razveselil s svojim obiskom. Udeležil se je seje našega odbora in izvršil potem intervencijo v tovarni. Takih obiskov si želimo večkrat.

NAŠI JESENIŠKI KOVINARJI ZBORUJEJO

Medtem ko se je zbralo mariborsko delavstvo na svojem shodu, je tudi jeseniško delavstvo zborovalo v Sokolskem domu na Savi. Ob določeni uri je bila godbena dvorana polna zavednih članov NSZ, ki so pristrčno pozdravili navzočega narodnega poslanca g. Gajška in tov. Kravosa.

Shod je otvoril podružnični predsednik tov. **Kralj**, dočim sta tov. Kravos in narodni poslanec g. Gajšek poročala o položaju v državi s posebnim ozirom na delavske prilike,

dotaknila pa sta se tudi drugih vprašanj, ki zanimajo delavstvo. Na poziv delavstva je tajnik tov. Kravos pojasnil vzrok, zakaj marksisti kar naenkrat in z vso vmeno zahtevajo volitve v Delavske zbornice. Posebno je delavstvo razburilo poročilo kako se razmetuje denar v Delavskih zbornicah. Tako je govornik omenil slučaj, da je eden izmed marksističnih voditeljev dobil od beogradske zbornice za pot v Ženevo nič manj kot 27.000 dinarjev. Govornik je podčrtal, da je mogoče tako gospodarstvo samo tam, kjer ni nobene kontrole. V ljubljanski Delavski zbornici kaj takega ne bi bilo mogoče. Marksisti v drugih pokrajinah pa so se znali znebiti vsake kontrole in to jih sedaj prav pošteno tepe. Svoj govor je zaključil tajnik Kravos s tem, da se ima izvršiti v Delavskih zbornicah uradna revizija in potem razpisati volitve, katere pa ne smejo voditi sedanje uprave, v katere delavstvo nima zaupanja, pač pa jih morajo voditi državni organi. Poslanec g. Gajšek je pozval delavstvo Jesenic, naj se še tesneje oklene svoje organizacije, ki je že mnogokrat pokazala, da hodi edino pravo pot. Oba govornika sta prejela za svoja izvajanja burne aplavze.

Govorili so še tov. Markovič, Lavsegar in Kralj, nakar je predsednik podružnice zaključil lepo uspelo zborovanje in izrazil svoje zadovoljstvo, da se naseli v Kranjski gori narodni poslanec g. Gajšek, ki je obljubil vso svojo podporo nacionalnemu delavstvu.

SIJAJNA MANIFESTACIJA NACIONALNEGA DELAVSTVA V MARIBORU

Narodno strokovna zveza v Mariboru je na zmagovitem pohodu. V zadnjem času je prodrla v vse obrate Maribora. Celo tam je osvojila delavstvo, kjer so imeli marksisti svojo absolutno domeno. Delavstvo Maribora je uvidelo, da se z praznim frazarenjem in večnimi obljubami nikamor ne pride. Sito pa je tudi postalo nekaterih odličnih »sodrugov«, ki so vse prej kot sodrugi in plavajo nekje v višjih sferah ter se družijo z delavci le, kadar gre za njihove lastne interese. Marksisti so, videč da izgublajo postojanko za postojanko, sklicali prejšnji teden tkzv. »strokovni teden«. Priredili so zborovanja v vseh mariborskih okrajih in povsod doživeli veliko razočaranje. Po 10, kvečjemu 15 sodrugov se je zbralo na teh sestankih. Te so rotili voditelji, naj sigurno pridejo na zadnje in glavno zborovanje, ki se bo vršilo v nedeljo po strokovnem tednu. In napočila je rdeča nedelja. In bi moral biti ves Maribor pokonci. Na tisoče in tisoče delavcev bi se moralo udeležiti glavnega zborovanja, a je štel shod komaj 400 udeležencev. Rdeči teden ni imel sreče, naperjen pa je bil izključno le proti pokretu nacionalnega delavstva, ki je v obmejnem Mariboru pokazal v zadnjem času izredno lep napredek.

Narodna strokovna zveza, podružnica v Mariboru, je odgovorila na marksistični rdeči teden s tem, da je sklicala v nedeljo 25. septembra na verandi pivovarne Union javen delavski shod. In ta shod je bil naravnost sijajen odgovor na vse napade in omalovaževanja marksistov napram nacionalnemu pokretu, kajti veliko nad 1000 ljudi je prisostvovalo shodu NSZ. Vsa ta množica je bila na-

Delavci, širite „Delo“!

vdušena za naš pokret in obsojala početje marksistov, ki s svojo brezglavo politiko podpirajo le stremeljenja nacionalnih Nemcev v obmejnem Mariboru.

Na shodu, kateremu je predsedoval tov. Anton Bajt in govorili tov. Rudolf Juva n, Rudolf Tumpelj in Anton Bajt, ki so razpravljali o vseh tekočih in važnih vprašanjih delavstva, je tisočglava množica manifestirala svoj iskren nacionalizem in dala duška svojemu ogorčenju proti zapostavljanju narodnega delavstva in favoriziranju tujskih priganjačev. O shodu so obširno poročali dnevni listi.

TRAGIČNA SMRT TOVARIŠA ZMAGOSLAVA FELICIJANA.

Skoro neverjetno se nam je zdelo, ko smo dobili prvo vest, da našega dragega Zmagoslava ni več med živimi. Nismo mogli verjeti, da je na tragičen način končal svoje mlado življenje daleč od nas vseh, daleč od svojih dragih. Žal pa, vest je bila preresnična.

V Gračanici pri Doboju je pustil svoje mlado življenje naš Zmagoslav, ustanovitelj in dolgoletni predsednik naše podružnice na Viču. Kot vnet sportnik se je še na dan tragične smrti udeležil tekme sportnega društva »Bosanac« na reki Gračanici, kjer se je po tekmi hotel še okopati, a ga je reka vzela k sebi in mu ugasnila mlado življenje.

Pokojni Zmagoslav Felician je bil rojen 1906. leta v Gornjem gradu. Z družino se je preselil v rani mladosti na Vič, kjer se je udeleževal v vseh nacionalnih društvih. Vnet organizator za vse, kar je dobrega, se je lotil tudi dela organiziranja narodnega delavstva in posrečilo se mu je ustanoviti podružnico NSZ, katero je uspešno in dobro vodil. V okviru podružnice je ustanovil tudi tamburaški in dramski odsek in sta oba uspešno delovala. Tudi sam se je v obeh odsekih aktivno udeleževal. In ravno delo v tej organizaciji mu je prineslo nesrečo. Takratne razdrapanje politične razmere, ki so posegale tudi v privatno življenje posameznikov, so strle Zmagoslava. Njegovi uradni predstojniki niso radi videli, da se ta mladi mož udeležuje v nacionalni delavski organizaciji in so mu večkrat žugali, da bo odpuščen iz državne službe — bil je pri finančni kontroli. To grožnjo so tudi izpolnili in ga premestili v Rogaševce.

Tam je bil dobrodošel. Poživel je vse delo v narodnih društvih in tudi ustanovil nova društva. Rogaševci ga imajo v najlepšem spominu. Njegovo delo ni želo priznanja, vsaj pri zakletih njegovih političnih nasprotnikih ne, in zato je moral še delj od ožje domovine, moral je v Bosno. Toda mladega idealista tudi to ni strlo. Svojo ljubezen do naroda in narodnih društev je pričel uveljavljati v Gračanici, kamor je bil prestavljen. Kakor je bil doma in v Rogaševcih agilen, tako je tudi tukaj dal vse svoje sile narodu v korist.

Njegov pogreb je bil živa priča priljubljenosti mladega idealista. Številni nagrobni

govori so ga pokazali v najlepši luči in ni ga bilo skoro suhega očesa, ko so se številni njegovi prijatelji poslavliali od njega. Vsa Gračanica brez razlike na narodnost in vero je bila ob grobu. Cvetje in solze so zalile njegov grob in bratje Bosanci so pokazali, kako znajo ljubiti onega, ki postane njihov.

Narodna strokovna zveza žaluje za svojim zvestim tovarišem in sodelavcem. Žaluje tem bolj, ker je Zmagoslav vselej delal načrte o povratku v ožjo domovino in poživljenju dela pri podružnici na Viču, ki po njegovem odhodu ni mogla več uspešno delati. Njegovi načrti se niso izpolnili. Ni se nam vrnil in ne bo delal več med nami.

Dragi Zmagoslav! Zelo nam je bilo hudo, da se nismo mogli posloviti od Tebe na Tvojem grobu. Tudi nam je žal, da Ti nismo mogli dati na grob cvetja. Po svojih skromnih močeh pa se Te bomo spomnili s tem, da bomo s Tvojimi roditelji in prijatelji postavili na Tvoj grob spomenik, ki naj priča o naši hvaležnosti.

Za vse Tvoje delo v naših vrstah, za vso Tvojo pomoč nacionalnemu delavstvu pa Ti bodi izrečena velika hvala. Počivaj mirno v bratski bosanski zemlji in slava Ti!

Slava spominu tovariša Zmagoslava Felician!

USLUŽBENCI LJUBLJANSKEGA TRAMVAJA IN MARKSISTI

Uslužbenci električne cestne železnice imajo dve organizaciji. Večji del je organiziran pri Narodno strokovni zvezi, peščica pa pri marksistični Strokovni komisiji. In se je zahotelo tej komisiji, da bi pritegnila na svoj deviška prsa prav vse uslužbence ECŽ, češ, da je le bolje, če so vsi pod eno streho. Naši člani pa so tudi bili za enotno fronto, samo s to razliko, da bi se manjšina uklonila večini in prišla pod njeno streho. Joj, to pa ne. Da bi Narodna strokovna zveza prevzela prav vse tramvajce, nak, tega pa ne. In so šli gospodje marksisti in prav prijazno povabili tudi naše člane na skupen sestanek. Nasvetovali smo našim članom, da se odzovejo prijaznemu vabilu in so šli k Strokovni komisiji. Tam se jim je v sladkih besedah razložil namen, ustanoviti enotno organizacijo ljubljanskih uslužbencev ECŽ, prej pa morajo seveda obe obstoječi likvidirati in zapustiti NSZ in Strokovno komisijo. Da pa ljubljanski tramvarjerji ne ostanejo sami, bo nova organizacija pristopila k enaki organi-

Rudarji, širite „Delo“!

zaciji v Beogradu, ki da je močna in mogočna in da bo že pokazala ljubljanskim gospodom. Nak, to pa našim ni šlo v glavo. Beograjsko društvo tamkajšnje električne železnice je marksistično in bi tako tudi ljubljanski prišli pod marksistično upravo. In so naši možato odbili vsako tako novo grupacijo. Marksisti so poskusili vse in naposled sklenili, da naj vsak odbor ima svojo sejo in reši vprašanje združitve v eno organizacijo. Naši so imeli sejo in so na njej možato sklenili, z marksisti nikoli in nikamor. Prej so nas zmerjali z vsemi mogočimi naslovi in za njih sploh nismo bili ljudje, sedaj pa nas prijazno vabijo, da pristopimo k njim in zatajimo svoj nacionalni program. Nikoli ne! In tako so marksisti videli, da je naš človek prepameten in prepošten in da se ne da zapeljati kar tako. Slišimo, da hočejo sedaj nekateri marksistični petelini pri ECŽ izdati poziv na uslužbence in prirediti nekak plebiscit, da se dožene, kdo je za enotno fronto in kdo proti njej. Mi že vnaprej rečemo, da smo proti enotni fronti, ki bi nas prodala marksizmu. Znali pa bomo z vso ostrostjo nastopiti proti onim, ki bi svoje položaje izrabljali proti našim članom v službi. Ne bo ostalo pri grožnji, dejanja bodo pokazala, da znamo ščititi svoje člane in svojo organizacijo.

TAKO SE S STARIMI RUDARJI NE SME RAVNATI!

V zadnjem času prejemamo dnevno pritožbe starih rudarjev iz Hrastnika, da se jih na stara leta meče iz dela in jemlje tako možnost zaslužka. Naš tajnik se je zaradi teh pritožb podal v Hrastnik in na licu mesta ugotovil sledeče: TPD se rada iznebi vseh starih rudarjev, ki seveda ne morejo več delati tako, kot so v mladih letih. Ti rudarji pa še nimajo predpisanih let za pokoj in tudi niso toliko bolni, da bi se jih upokojilo. Nekateri so poskusili, če bi bili lahko upokojeni. Zdravniška komisija pa jim ni mogla priznati več kot 10 do 20 odst. delanezmožnosti, zakon pa zahteva celih 65 odst. Po takem zdravniškem izvidu je razumljivo, da o kaki upokojitvi ne more biti govora. Rudnik pa se jih tudi brani, češ, da so za delo prestari. Nastaja prav resno vprašanje, kaj s temi rudarji. Žive ja ne bomo poslali v grob in z njimi njihove družine. Če so bili dobri 30 do 40 let za rudnik, je dolžnost rudnika, da take može že iz spoštovanja in priznanja obdrži na delu in jih določi za lažje delo. Narodna strokovna zveza je podvzela potrebne korake v zaščito teh ljudi, vendar se nam zdi potrebno, da tudi s tega mesta javno apeliramo na TPD, naj ne dela tako s starimi in zaslužnimi rudarji. Niso sami krivi, če leta pritisejo na nje, nihče ne ostane večno mlad. Naj se gospodje pri TPD vsaj malo vmislijo v položaj takega reveža, ki po 20 do 30 letih vestnega in pridnega službovanja mora na cesto brez vsega. Tu mora včasih govoriti tudi srce, ne zgolj številke bilance. Apeliramo tudi na pristojna oblastva, naj nam pomorejo, da rešimo te stare ljudi pogina.

Delavci,
stopite v vrste
NSZ

KRIŽI IN TEŽAVE TOBAČNEGA DELAVSTVA.

Prejeli smo: V tobačni tovarni sem morda edini, ki sem pri vas organiziran. Toda zaradi tega upam, da mi dovolite vseeno nekaj prostora v našem glasilu, da povem, kar mi leži na srcu. Pri nas je iz dneva v dan slabše. Že dolgo čakamo na rešitev pokojninskega vprašanja, pa ga le ni. Imamo pri nas delavce in delavke, ki delajo že od 30 do 40 let, pa še morajo delati, ker ni urejena pokojnina. Taki ljudje se bodo do izčrpanosti izgarali in bodo potem odslovljeni, ne da bi dobili, kar jim po zakonu pripada. Zato gledamo vsi s strahom v bodočnost. Zakon o uradnikih, prav za prav o državnih nameščencih, se pri nas delno izvaja. Določbe, ki gredo v našo škodo, se dosledno izvajajo, druge ne. Tako se nam od plače odtrga 10 odst. kot vsem ostalim državnim nameščencem, ne uvrsti se pa nas v I. draginjski razred in se nam tudi doklade ne priznajo kot ostalim v državni službi. Vzlic vsemu pa se nas sili k večji produkciji in morajo tako v oddelku za cigare odslej napraviti po 42 cigar več na dan. Takih vprašanj je mnogo, a ostajajo vsa nerešena, četudi imamo v tovarni dve organizaciji, ki bijeta boj med seboj, kdo bo pridobil več delavstva. Obe organizaciji pa doslej nista mogli pokazati nobenih uspehov, kar je tudi razumljivo.

Imamo klerikalno organizacijo, ki je delavstvu doslej več škodovala kot koristila. Pri volitvah je šel po vsej tovarni glas, nobeden na volišče. Pozivali so nas tako pripadniki ene kot druge organizacije in res nas je šlo malo na volišče. Po volitvah pa so šli ti junaki korajžno na delo, da se naše stanje zboljša. Razumljivo je, da niso bili nikjer preveč prijazno sprejeti. Povsod se jih je nekoliko bolj po strani gledalo, češ, kakor ti meni, tako jaz tebi. In ker ni bilo uspehov, eden drugemu očita, da je kriv. Eden kot drugi vabi delavstvo v svoje vrste, češ, mi smo bolj vpoštevani kot oni drugi, pridji k nam in bo dobro. Pa le noče biti dobro. Prav glasni so nekateri klerikalni petelini in zabavljajo čez današnji režim, češ, da je vsega kriv. Vprašam pa gospode od črne organizacije, zakaj se ni naše stanje zboljšalo, ko je bil Korošec, ki ga še danes tako slavijo, na vladi. Zakaj takrat nismo dosegli ureditve našega položaja. Dalje naj jih ponižno vprašam, kako morejo pričakovati od onih, katere na vsakem koraku blatijo in so jim pri volitvah odrekli svoj glas, pomoči. Kje je tu logika?

Tudi marksisti, ki se vsiljujejo delavcem v tobačni tovarni, naj vedo, da jim ne bomo nasedli. Doslej še niso pokazali nikjer uspehe, pač pa neuspehe. Delavce samo šuntajo, kakor so jih pri zadnjih volitvah, potem pa moledujejo okrog onih, katere so malo prej blafili in smešili. Jaz nisem za klečeplaztvo, vendar mislim, da taka politika ni dobra. Komur ti ne zaupaš, ne smeš pričakovati, da te bo on božal, ne. In tako je pri nas. Dokler se bo naše delavstvo oklepalo teh dveh organizacij, ne bo dobro.

Jaz sam sem v Narodno strokovni zvezi, ki je v zadnjem času pokazala že več uspe-

hov in ki edina bi lahko rešila tudi naš položaj. Zato bi bilo prav, če po vseh poizkusih, poskusimo tudi z njo. Nas je veliko, ki smo naprednega mišljenja. Storimo svojo dolžnost in pristopimo k Narodno strokovni zvezi ter ji prepustimo skrb za nas, morda bomo pa le prišli z mrtve točke. Vabim vse one svoje tovariše, ki delijo moje mišljenje, da se zglasijo v tajništvu Narodno strokovne zveze in se tam vpišejo. Ko nas bo nekaj vpisanih, bom sklical potom tajništva sestanek, da se pogovorimo o naši taktiki in borbi.

Monopolski delavec.

TAKO SE Z DELAVCI NE POSTOPA

Še vsem je v živem spominu divja stavka na Ljubljani. Delavci so se takrat uprli ter niso hoteli delati več za 3 dinarje na uro. S posredovanjem Delavske zbornice, Narodne strokovne zveze in še ene strokovne organizacije se je urna mezda delavcem zvišala na 3.50 Din. Toda tudi ta urna mezda za delo na Ljubljani je sramotno nizka, vendar so delavci to mezdo sprejeli.

Podjetje pa je te dni nabilo na desko naslednji razglas:

Razglas.

Tvrdka Slograd odpoveduje z današnjim dnem kolektivno pogodbo, sklenjeno z zastopniki delavstva dne 4. julija 1932 ter izjavlja, da bo od ponedeljka 12. t. m. plačevala delavce po sposobnosti in pridnosti, najmanjša mezda bo znašala Din 3.— na uro.

Istočasno sporočamo vsemu delavstvu, zaposlenemu pri regulaciji Ljubljane, da smo se danes obrnili na Delavsko zbornico v Ljubljani z željo, da se skliče čimprej sestanek vseh, ki so podpisali pogodbo od 4. julija 1932 v svrhu določitve novega sporazuma. K temu sestanku bodo klicani tudi zastopniki zaposlenega delavstva.

Slograd. Ing. Pirkmajer.

Razumljivo je, da je ta razglas znova razburil vse delavstvo. Podjetje venomer trdi, da ne zmore stroškov in da dela v izgubo. Delavstva to ne briga, posebno ne, ker je podjetje konkurenčnim potom prevzelo delo in delavstva ne briga, če dela podjetje v izgubo. Nastaja vprašanje, če podjetje ni znalo kalkulirati pri prevzemu dela. Zakaj pa je šlo za 600.000 dinarjev izpod ponudb drugih konkurentov, če je vedelo, da ne bo moglo kriti stroškov. Naj mar sedaj niso riziko take konkurence ravno delavce, ki je itak mizerno in naravnost škandalozno plačani? Ne! Delavec ne sme biti oni, ki bo nosil izgubo, ki je nastala po krivdi podjetnika. — Delavci nas prepričujejo, da tiči v ozadju znižanje mezd še nekaj drugega. Podjetje Slograd je bilo te dni dvakrat obsojeno na naknadno plačilo mezde delavcem, enkrat radi čakanja, drugič radi odpovednega roka. Delavci so sedaj prepričani, da hoče podjetje zvaliti ta doplačila na njih ramena in jim je zato odtrgalo onih 50 par, za katere je šlo delavstvo v stavko.

Odločno in z vso resnostjo opozarjamo podjetje »Slograd, da take igre z delavstvom ne bomo dopustili. Tudi oblast opozarjamo na ta kričeč slučaj. Podjetje naj samo nosi riziko, če ni znalo pri konkurenčnem prevzemu dela pravilno kalkulirati. Če pa je šlo podjetje zgolj iz konkurenčnih motivov tako nizko s svojo ponudbo, da danes ne zmore izdatkov, naj krije izgubo iz rezerv, ne pa iz delavskih zaslužkov.

Izdajatelj: Dr. Josip Bohinjec. Urejuje Ivan Tavčar. Za Narodno tiskarno odgovoren: F. Jezeršek.

PRITOŽBA RADI VOLITEV V VEVČAH ZAVRNJENA.

Nekateri mislijo, da jim je vse dovoljeno. Kršijo zakon in potem iščejo pravice ter zahtevajo, da se jim to kršenje še oblastveno potrdi. V vevški papirnici so se vršile volitve obratnih zaupnikov. Na čelo kandidatne liste so klerikalci postavili enega izmed delavcev, ki ni bil več v tovarni. Po izvršenih volitvah pa se je naša organizacija pritožila proti listi, ki ne odgovarja zakonskim predpisom. Banska uprava je naši pritožbi ugodila in razveljavila klerikalno listo ter so tako bili izvoljeni samo naši obratni zaupniki. Klerikalcem to ni bilo po godu in so se pritožili na ministra za socialno politiko. Te dni pa so prejeli rešitev ministrstva, da je njihova pritožba zavrnjena in se odlok banske uprave v celoti potrdi. Proti zakonu se ni treba boriti. Z glavo se ne predre zidu, to si naj zapomnijo tudi klerikalci s svojo JSZ.

MARKSISTIČNA CVETKA

Narodna strokovna zveza je razposlala pred časom na mnoge naslove vabilo za pristop. Eno takih vabil je prišlo v roke tajniku Zveze rudarjev Jugoslavije g. Juriju Arhu iz Zagorja, ki je uporabil našo priglasnico, jo izpolnil in nam jo poslal. Ker je ta priglasnica verno ogledalo kulturnega nivoja tega gospoda, jo priobčujemo v celoti in brez nadaljnje komentarja. Priglasnica glasi:

Razred: vse Podružnica: Mars
Ime in priimek: Jurij Arh.
Poklic: tajnik, delodajalec: Zveza rudarjev.
Stanovanje (kraj): Krhlč, ulica: Kurja vas
štev.: 156.

Rojen dne 37/19, leta: 1987 na luni.

priglašja svoj pristop k NSZ.

Plačal je vpisnino: Din 0000000 v srebrni valut.

V Krhlču, dne 24. IV. 1887.

Podpis člana: J. Arh Zaupnik: Prismoda

MARIBORSKI RDEČI TEDEN

Mariborskim sodrugom prede prav trda. Kar čez noč so ostali sami generali brez vojske. Sedaj kličejo vojsko skupaj in so zato vprizorili strokovni teden. Ves teden so se vršila zborovanja in so vabili na ta zborovanja prav vse delavstvo. Odziv pa ni bil tak kot so si ga želeli sodrugi. Vsa rdečarska armada šteje nekaj Nemcev in nemčurjev. To pa je tudi vse, kar imajo v Marburgu. Heil und Sieg!

DEJANJA IN NAUKI

Naši ljubi prijateljčki pri Jugoslovanski strokovni zvezi so nam hoteli dati lekcijo. Postavili so se v pozo učitelja, ki uči, da je to in to greh, sam pa tak greh dela. In tako so nam gospodje pri Jugoslovanski strokovni zvezi potem, ko so napravili sami greh, resno svetovali, naj tak greh ne delamo. In veste zakaj je šlo. Delavci tovarne v Gračnici so bili svojčas kompaktno organizirani pri NSZ, pa se je našel petelinček, ki mu ni bilo všeč, da so vsi pri NSZ in je pričel delati štimungo za pristop k JSZ. Posrečilo se mu je s zvišajo privabiti delavce v klerikalno organizacijo. NSZ je v zadnjem času razposlala vabila za pristop v organizacijo in taka vabila so dobili tudi delavci v Gračnici. Pa se ti oglašijo gospodje iz štaba JSZ in nam svetujejo, naj ne razbijamo njihove organizacije. O ta naivnost! Sami razbijajo organizacijo NSZ in potem vpijejo v svet, naj se njih organizacije ne razbija. Rekli smo že in ponavljamo: kdor nas pusti v miru, bo užival mir, kdor pa nas napada, bo napaden. In vrnili bomo milo za drago.